

Om penger og koordinering i finansieringen av innovasjonsforskningen (eller mangelen på den slags)

I denne utgaven av Forskningspolitikk advarer 13 professorer og forskningsledere fra innovasjonsforskningsfeltet om svikt i departementenes finansiering av forskning på innovasjon (se kronikk side 4). De mener behovet for omstilling i norsk økonomi medfører behov for økt innsikt i norsk næringsliv og et bedre kunnskapsgrunnlag for politikktutforming på området. Forskningspolitikk har fulgt opp saken.

PER M. KOCH,
Forskningspolitikk

Det er strengt tatt to problemstillinger som reises her, og de fortjener begge oppmerksomhet.

Problemer med FORINNPOL

Den første er om de tre departementene forfatterne nevner – Kunnskapsdepartementet (KD), Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) -- faktisk har redusert sine investeringer i slik forskning. Den andre er om departementene viser evne til å koordinere innsatsen på området.

Vi har vært i kontakt med alle de tre departementene. Statssekretær Dilek Ayhan i NFD har svart på spørsmål per email, og statssekretær Paul Chaffey i KMD inviterte oss ned i regjeringskvartalet for en lengre prat (som er presentert i egen artikkel i dette nummer, se side 6).

Mye av grunnen til at professorene reagerer som de gjør er at både NFD og KMD har avslått å delfinansiere en egen innovasjonspolitisk modul under FORINNPOL-programmet, et forskningsrådsprogram dedikert til forskning på forskning og innovasjon. NFD har aldri vært med på å finansiere dette programmet eller dets forløper Forfi, mens KMD har bidratt sammen med KD.

Etter det *Forskningspolitikk* har brakt på det rene, skyldes NFDs motvilje mot å delfinansiere dette programmet at embetsverket ønsker full kontroll over bruken av egne midler. Noen av dem vi har snakket med mener til og med at departementet ønsker å kanalisere pengene til forskningsmiljøer av den typen de har tillit til. NFD utlyser derfor primært midlene selv, via den nasjonale kunngjøringsdatabasen for

offentlige anskaffelser, Doffin, og ikke via Forskningsrådet.

Når KMD har meldt seg av i årets budsjett, ser det ut til å skyldes nederlag i budsjettkampen, mer enn en motvilje mot dette programmet i embetsverk og politisk ledelse. KD opprettholder sin innsats, men der i huset mener de nok at NFD og KMD må ta hovedansvar for innovasjonsforskningen, i tråd med sektorprinsippet.

I skrivende stund ser det ut til at Forskningsrådet vil klare å omplassere midler fra relevante interne budsjettposter for å finansiere forskning på regional innovasjon, men dette er ikke bekreftet.

Finansieringsproblemer

Klagene over manglende bevilgninger til anvendt forskning rettet mot forsknings- og innovasjonspolitisk politikktutforming er ikke ny. Helt siden 1990-tallet har mange av de relevante miljøene hatt problemer med å opprettholde et aktivitetsnivå som gjør det mulig å bevare relevant kompetanse og gjennomføre større og mer langsigtede studier.

Konkurransen mellom institutter og konsultantselskaper er stor. Universitetsmiljøene henter også inn oppdragsmidler av denne typen, hvilket er grunnen til at så mange universitets- og høyskoleprofessorer har engasjert seg i saken.

Forskningsrådet har imidlertid lyktes i å sikre midler til sentre for slik forskning under FORINNPOL, og det har også vært

satt av midler til en egen forskerskole, NORSI.

Ingen oversikt

Chaffey er skeptisk til tanken om at bevilgningene totalt sett har gått ned. Ayhan avviser problemstillingen på denne måten:

«Forskning på FoUoI-området har vært prioritert av departementet de siste årene. Vi har finansiert forskningsprosjekter både gjennom MER-programmet i Forskningsrådet (om entreprenørskap, red. anm.) og gjennom en rekke åpne utlysninger på Doffin. Forskerne etterlyser finansiering i en tredje pilar i FORINNPOL, men det blir for snevert å vurdere forskningsinnsatsen på området på bakgrunn av én av tre pilarer i ett bestemt forskningsprogram.»

Hun legger til at regjeringen følger opp Gründerplanen med nye prosjekter som ser på kunnskapsgrunnlaget for entreprenørskap:

«Ikke minst har vi lagt opp til dialog med de tunge forskningsmiljøene på dette feltet. Nå er vi i ferd med å lyse ut forskningsmidler for å forstå sammenhengen mellom entreprenørskap og politikk enda bedre. I 2015 iverksatte departementet et eget forskningsprosjekt om effekten av forsknings- og innovasjonsvirkemidlene våre. Poenget var å se virkemidlene i sammenheng, og prosjektet har gitt oss et godt grunnlag til å videreutvikle forsknings- og innovasjonspolitikken.»

Det finnes faktisk ikke noen oversikt

“Mye av grunnen til at professorene reagerer som de gjør er at både NFD og KMD har avslått å delfinansiere en egen innovasjonspolitisk modul under FORINNPOL-programmet”

“NFD er opptatt av at forskningsprosjekter vi lyser ut skal bidra til forskning av høy kvalitet”

Statssekretær Dilek Ayhan

over de totale offentlige bevilgningene til forskning på forskning og innovasjon, heller ikke i statsbudsjettanalysen. Dette gjør det mulig for Chaffey og Ayhan å hevde at de totale bevilgningene ikke har gått ned.

Ulike ønsker om ulik forskning

Det er for øvrig mulig at NFD ikke regner noen av de miljøene som står bak kronikken som «de tunge forskningsmiljøene på feltet».

Ayhans svar kan derfor gi en viss antydning om hva som kan være det sentrale problemet her. Hun viser til departementets bestilling av forskning på entreprenørskap, mens de forskerne som har signert kronikken, i like stor grad – eller i større grad -- er opptatt av forskning på nasjonale og regionale innovasjonssystemer, herunder samspillet mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer, offentlige aktører og ulike rammebetingelser. NFD synes å være mer interessert i økonometriske studier som måler effektene av ulike virkemidler.

Flere av dem Forskningspolitikk har

snakket med antyder at NFDs valg på dette området har ideologiske årsaker og at embetsverket primært er interessert i forskning som passer med en tradisjonell nyklassisk makroøkonomisk tilnærming til næringsutvikling, med en tilhørende næringsnøytral innovasjonspolitik.

Ayhan svarer:

«NFD er opptatt av at forskningsprosjekter vi lyser ut skal bidra til forskning av høy kvalitet. Vi har ingen ideologisk tilnærming til forskningsutlysningene. Vi har ikke lyst ut noen forskningsprosjekter som omhandler 'nyklassisk makroøkonomi', og innovasjonspolitikken er i liten grad næringsnøytral.»

Dette er et meget vel utformet svar på spørsmålet, for det er selvfølgelig riktig at departementet ikke nevner begrepet «nyklassisk makroøkonomi» i sine utlysninger. En innovasjonspolitik utformet av flere departementer, med ulike oppgaver og ulik virkelighetsforståelse, vil dessuten aldri kunne bli helt næringsnøytral, i den for-

stand at man utelukkende satser på generelle virkemidler som skal «korrigere for markedssvikt», og som er rettet mot alle bedrifter uavhengig av bransje og region. Departementet kan likevel godt være dominert av en slik ideologi, og det kan prioritere forskningsmiljøer som tenker på samme måten.

OECD argumenterer i sin siste rapport om norsk forskning og innovasjon at det er behov for en mer helhetlig, fremtidsrettet, strategisk, norsk innovasjonspolitik, som ser på tvers av sektorer og bidrar til en nødvendig omstilling av økonomien. Langtidsplanen for forskning har også som mål å se academia og næringsliv i sammenheng. Mange ville vel mene at dette burde tilsa at departementene med ansvar for forskning og innovasjon koordinerer investeringene i kunnskapsgrunnlaget for denne brede innovasjonspolitikken. I stedet velger NFD å kanalisere midler via egne utlysninger. Vi fikk ikke noe svar fra Ayhan på hvorfor det ikke er mer tverrdepartemental koordinering av innsatsen.